



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 57/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Ujom, Vlárska 458, Trenčín, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Tdo 23/2020 z 30. septembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej

advokátom JUDr. Jozefom Ujom, Vlárská 458, Trenčín, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 23/2020 z 30. septembra 2020 (ďalej len „namietané uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 56/2018 z 27. júna 2019 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 To 78/2019 z 20. augusta 2019 právoplatne uznaná vinnou zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa ustanovení § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a bol jej uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere šiestich rokov. Uvedené rozhodnutia napadla sťažovateľka dovolaním, o ktorom rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením, ktorým jej dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

3. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka dôvodí, že najvyšší súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že najvyšší súd pochybil, keď sa arbitrárne stotožnil s nesprávnym právnym posúdením skutku v zmysle právoplatného odsudzujúceho rozsudku okresného súdu a s nesprávnou aplikáciou noriem Trestného zákona. Je totiž toho názoru, že pokiaľ sa mala dopustiť stíhaného trestného činu závažnejším spôsobom konania, a to tak, že ho mala spáchať na viacerých osobách, museli by v jej prípade existovať obeť trestného činu podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 274/2017

Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a poškodení trestným činom v zmysle § 46 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovateľka pokračuje a uvádza, že v jej prípade sa všetci svedkovia vyjadrili, že im nebola spôsobená žiadna škoda, ujma na zdraví ani iná ujma. Zastáva názor, že keďže v jej veci neexistujú obeť trestného činu a neexistujú poškodení trestným činom, nemohla sa dopustiť skutku závažnejším spôsobom konania v zmysle § 138 písm. j) Trestného zákona, t. j. spáchania trestného činu na viacerých osobách, ktoré sú podľa jej vyjadrenia v rovnakom skutkovom deji zároveň páchatelmi.

5. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v jej veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu, označené rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vrátil mu vec sťažovateľky na ďalšie konanie a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie všetkých svojich označených práv namietaným uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jej dovolanie. Ťažiskom argumentačných námietok, ktoré v ústavnej sťažnosti predostiera, je v podstate spochybnenie správnosti interpretácie relevantného ustanovenia Trestného zákona, ktoré bolo v trestnej veci sťažovateľky všeobecnými súdmi aplikované.

11. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

12. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

13. Odkazujúc na závery uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd zdôrazňuje, že sa pri posúdení namietaného uznesenia najvyššieho súdu úloha ústavného súdu obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky (ktorú prezentovala v podanom dovolaní), vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad súdom aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je namietané uznesenie najvyššieho súdu ústavnoprávne akceptovateľné. Pre uvedené účely sa ústavný súd podrobne oboznámil s obsahom namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ako aj s právnou úpravou, ktorá bola v trestnej veci sťažovateľky aplikovaná.

14. Opierajúc sa o východiská prezentované v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

15. Sťažovateľka vidí porušenie jej označených práv garantovaných ústavou a dohovorom v namietanom uznesení najvyššieho súdu, ktorý sa podľa jej vyjadrenia stotožnil s nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku tak, ako bolo toto posúdenie ustálené všeobecnými súdmi v právoplatnom odsudzujúcom rozsudku vydanom v jej trestnej veci.

16. Ústavný súd sa v prvom rade oboznámil s právnou úpravou, ktorá bola vo veci sťažovateľky aplikovaná:

Podľa ustanovení § 172 ods. 1 Trestného zákona kto neoprávnene a) vyrobí, b) dovezie, vyvezie, prevezie alebo dá prepraviť, c) kúpi, predá, vymení, zadováži, alebo d) prechováva po akúkoľvek dobu, omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekursor alebo kto takú činnosť sprostredkuje, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

Podľa ustanovení § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Podľa ustanovenia § 138 písm. j) Trestného zákona závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu na viacerých osobách.

Podľa ustanovenia § 127 ods. 12 Trestného zákona viacerými osobami sa na účely tohto zákona rozumejú najmenej tri osoby.

17. Ústavný súd následne presunul svoju pozornosť na odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu, z ktorého obsahu vyplýva, že sa najvyšší súd nestotožnil s názorom sťažovateľky, podľa ktorej konajúce súdy v jej trestnej veci posudzovaný skutok nesprávne právne kvalifikovali, keď ho posudzovali nielen podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona, ale aj podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona (spáchanie činu uvedeného v odseku 1 závažnejším spôsobom konania) s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona (závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu na viacerých osobách). Najvyšší súd na tomto mieste uviedol, že sťažovateľka svojím konaním uvedeným v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku naplnila všetky znaky skutkovej podstaty obzvlášť závažného zločinu podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona, keďže v zmysle skutkovej vety psychotropnú látku metamfetamín predala alebo bezplatne poskytla viacerým, najmenej štyrom osobám, čím bol naplnený osobitný kvalifikačný pojem – spáchanie trestného činu závažnejším spôsobom konania, a to na viacerých osobách podľa § 138 písm. j) Trestného zákona. Najvyšší súd pritom poukázal na právnu vetu špecifikovaného rozhodnutia najvyššieho súdu obsahujúceho zjednocujúce stanovisko, v zmysle ktorého pri trestnom čine podľa ustanovení § 172

Trestného zákona je čin spáchaný na osobe, ak páchatel' omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor zabezpečil niektorým zo spôsobov uvedených v odseku 1 písm. a) až c) tohto ustanovenia (napríklad doviezol, kúpil, zadovážil alebo predal) od inej osoby alebo inej osobe, na jej vlastné použitie alebo na ďalšiu distribúciu a ktorá teda nie je poškodeným, pričom od tohto sa potom odvíja posúdenie znaku „na viacerých osobách“ v zmysle § 138 písm. j) a § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona. Najvyšší súd bol toho názoru, že sťažovateľka v zmysle skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku okresného súdu neoprávnene manipulovala s metamfetamínom vo vzťahu k minimálne štyrom osobám, teda jej konanie bolo nepochybne potrebné posúdiť aj za použitia kvalifikačného znaku „na viacerých osobách“, a to aj keď nešlo o poškodených v zmysle Trestného poriadku, keďže to zákon nepožaduje.

18. Je nespochybniteľnou skutočnosťou, že najvyšší súd, ktorý vo svojom rozhodnutí skonštatoval správnosť právneho posúdenia zisteného skutku všeobecnými súdmi, a teda správnosť interpretácie dotknutej kvalifikovanej skutkovej podstaty, resp. uplatneného kvalifikačného znaku v okolnostiach veci sťažovateľky, podporil toto svoje stanovisko svojou ustálenou judikatúrou (spomínané rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod č. 15 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 2/2015). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne zohľadňuje, považuje za súčasť práva na spravodlivý proces aj princíp právnej istoty ako základný prvok právneho štátu (pozri rozsudok ESLP vo veci Brumărescu proti Rumunsku z 28. 10. 1999, č. 28342/95), ktorý sa spája s požiadavkou predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a v nadväznosti na to s požiadavkou rozhodovania všeobecných súdov v súlade s ustálenou súdnou praxou, ktorá predstavuje úplné naplnenie požiadavky spravodlivého procesu. Vo všeobecnosti tak možno konštatovať, že v posudzovanom prípade sťažovateľky najvyšší súd, ktorý v rámci svojho rozhodovania reflektoval na zmienené vlastné zjednocujúce stanovisko, postupoval v súlade s princípom právnej istoty a jeho postup smeroval k naplneniu garancií spravodlivého procesu v trestnej veci sťažovateľky.

19. Sťažovateľka jednak v uplatnenom dovolaní, ako aj v ústavnej sťažnosti prezentuje vlastnú interpretáciu možnosti uplatnenia spomínaného kvalifikačného znaku (spáchanie činu závažnejším spôsobom konania, teda na viacerých osobách) v okolnostiach jej veci. Odvolávajúc sa na prezentovanú interpretáciu, požaduje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyjadrenej v označenom zjednocujúcom stanovisku. Potrebu takéhoto odklonu sťažovateľka navyše zdôvodňuje aj názorom o drakonickosti uloženého trestu a poukazom na úvahy o neprimeranosti trestania tzv. drogovej trestnej činnosti.

20. Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej sa vyžaduje, aby prípadný odklon v konkrétnom prípade od skôr judikovaného rozhodnutia riešiaceho tú istú alebo analogickú právnu otázku bol objektívne a rozumne odôvodnený (pozri napr. nález ústavného súdu II. ÚS 159/07 z 11. decembra 2007). V nadväznosti na to chce ústavný súd sťažovateľke objasniť, že sa mu rozhodne ako racionálna nejaví ňou predstretá argumentácia, podľa ktorej by mala byť predpokladom pre uplatnenie dotknutého kvalifikačného znaku skutočnosť, že osoba, resp. osoby, vo vzťahu ku ktorým sťažovateľka manipulovala s psychotropnou látkou (túto im odpredala alebo poskytla), by mali byť zároveň obeťou trestného činu v zmysle, že by sa ako obeť pri svojom výsluchu aj prezentovali, čo sa v jej prípade nestalo. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje na celkom výstižnú argumentáciu prezentovanú krajským súdom v potvrdzujúcom uznesení, kde odvolací súd poukázal na systémové zaradenie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi medzi trestné činy proti životu a zdraviu. Inými slovami, zákonodarca vzhľadom na takéto systémové zaradenie dotknutého trestného činu chápe akúkoľvek manipuláciu (distribúciu) páchatel'a so zakázanými látkami vo vzťahu k tretím osobám ako konanie ohrozujúce život alebo zdravie týchto tretích osôb, bez ohľadu na to, či sa označené osoby subjektívne cítia byť trestnou činnosťou poškodené.

21. Reagujúc na úvahy sťažovateľky o neprimeranosti trestania tzv. drogovej trestnej činnosti, ústavný súd nad rámec uvádza, že vníma v spoločnosti rezonujúcu diskusiu na tému primeranosti trestania drogovej trestnej činnosti. Súčasne však zdôrazňuje, že musí

rešpektovať princíp del'by moci a úlohu súdov v právnom štáte. Rozhodnutie zákonodarcu kvalifikovať určitý druh konania ako trestný čin a stanoviť šírku hraníc kriminalizácie určitých typov konania je prejavom trestnoprávnej politiky štátu, ktorá patrí do právomocí iných štátnych orgánov, odlišných od ústavného súdu. Toto rozhodovanie neprináleží ani všeobecným súdom a ani ústavnému súdu, patrí totiž zákonodarcovi, ktorý je oprávnený na základe politickej vôle stanoviť trestné sadzby pre jednotlivé skutkové podstaty. Všeobecné súdy nemôžu pri hodnotení závažnosti či spoločenskej nebezpečnosti posudzovaného trestného činu prekračovať vymedzený zákonný rámec, ktorý im stanovil zákonodarca. Ani ústavný súd nemôže byť tým, kto bude v každom jednotlivom prípade rozhodovať o tom, či je trestná sadzba stanovená v trestnom kódexe spravodlivá a primeraná. Takýmto spôsobom by sa totiž ústavný súd posunul do polohy zákonodarcu a neprípustne si uzurpoval jeho právomoci, čo je v príkrom rozpore so spomínaným princípom del'by moci (obdobne pozri uznesenie Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 1655/16 z 22. júna 2016, ako aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 394/2018 zo 16. októbra 2018).

22. Ústavný súd tak uzatvára, že námietky sťažovateľky, ktorými sa snažila spochybníť vecnú správnosť odvolacieho rozhodnutia a ktoré predniesla v podanom dovolaní, boli najvyšším súdom primerane zodpovedané. Podľa názoru ústavného súdu sú dôvody uznesenia najvyššieho súdu podložené zrozumiteľnou a dostatočne výpovednou argumentáciou, ktorá nesignalizuje žiadne logické protirečenia alebo medzery, čo sa týka zodpovedania relevantných otázok. Ústavný súd je toho názoru, že v namietanom uznesení najvyššieho súdu obsiahnutá argumentácia nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti, nie je v nesúlade s platnou právnou úpravou ani nepopiera zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem. Namietané uznesenie najvyššieho súdu tak zodpovedá požiadavkám kladeným konštantnou judikatúrou ústavného súdu na odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov. Ústavný súd v takýchto prípadoch nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu. Samotná skutočnosť, že si dovolací súd neosvojil obsah dovolacích námietok sťažovateľky, nemôže ešte viesť k záveru o porušení práv sťažovateľky.

23. Ústavný súd vzhľadom na uvedené čiastkové závery kvalifikuje sťažovateľkou formulované námietky porušenia všetkých označených práv garantovaných ústavou a dohovorom namietaným uznesením najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnené.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú a ďalšími sťažovateľkou uplatnenými návrhmi sa už ďalej nezaoberal.

25. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu